

آئین نامه اجرائی تبصره (۳)

قانون بودجه سال ۱۳۷۲ کل کشور

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۷۱/۱۱/۲۶ بنا به پیشنهاد مشترک وزارت تعاون، وزارت جهادسازندگی، سازمان برنامه و بودجه، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و دفتر امور مناطق محروم کشور ریاست جمهوری و به استناد بند «ل» تبصره (۳) قانون بودجه سال ۱۳۷۲ کل کشور، آئین نامه اجرائی تبصره مزبور را به شرح زیر تصویب نمود:

فصل اول - کلیات

ماده ۱- تسهیلات اعتباری موضوع تبصره (۳) قانون بودجه سال ۱۳۷۲ کل کشور از طریق بانک‌های ملی ایران، صادرات ایران، کشاورزی و بانک تجارت منحصرأً برای پرداخت تسهیلات اعتباری جهت تکمیل طرح‌های مصوب خود در سال ۱۳۷۰ که از این پس به اختصار بانک‌های عامل نامیده می‌شوند، بر اساس مقررات این آئین نامه تأمین و پرداخت خواهد شد.

ماده ۲- تسهیلات اعتباری مورد نیاز طرح‌های تهیه شده در زمینه‌های کشاورزی و دامپروری (از جمله جنگل، مراتع، شیلات و آبریان) و صنعت، صنایع روستایی، صنایع دستی و معدن،

بهداشتی و درمانی، حمل و نقل، علمی، فرهنگی، هنری، ورزشی، سیاحتی، آموزشی، (با اولویت احداث یا خرید مدارس غیرانتفاعی) و ایجاد آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد، طرح‌های خود اشتغالی وزارت کار و امور اجتماعی، طراحی مهندسی و طراحی مونتاژ و طرح‌های مبتکرین و مخترعین مورد تأیید سازمان پژوهشهای علمی و صنعتی ایران و طرح‌های زیربنایی آب و خاک با اولویت مناطق جنگزده و مناطق محروم روستایی و عشایری و تعاونی‌ها و ایثارگران و خسارت دیدگان از حوادث غیرمترقبه (در امر تولیدی) را که دارای توجیحات فنی، مالی و اقتصادی بوده و فقط از نظر وثیقه و سهم سرمایه‌گذاری مجری طرح با مقررات بانک‌ها وفق نمی‌دهند، با رعایت قانون برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و بر اساس مقررات این آئین نامه حسب مورد و به شرح مذکور در فصول این آئین نامه توسط بانک‌های عامل پرداخت خواهد شد.

تبصره ۱- اعطای تسهیلات اعتباری توسط بانک‌های عامل به طرح‌های مصوب سالهای

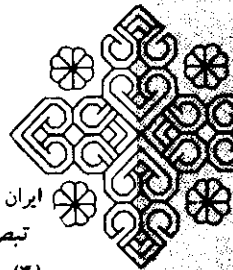
گذشته خود پس از بررسی مجدد توجیحات مالی، اقتصادی و فنی جهت تکمیل و به بهره‌برداری رسیدن در اولویت کامل می‌باشد. بدیهی است اعطای تسهیلات اعتباری جدید به متقاضیان استفاده کننده از تسهیلات اعتباری سال‌های قبل منوط به تعیین تکلیف بدهی‌های معوق آنان می‌باشد.

تبصره ۲- پنجاه درصد (۵۰٪) اعتبار تبصره (۳) قانون بودجه سال ۱۳۷۲ به شرکت‌های تعاونی مطابق بند «ده» تبصره (۳) قانون بودجه سال ۱۳۷۲ اختصاص می‌یابد.

تبصره ۳- حداقل بیست درصد (۲۰٪) اعتبار تبصره (۳) به منظور اشتغال ایثارگران، آزادگان، جانبازان، رزمندگان، خانواده محترم شهداء، مفقودین، اسرا و مهاجرین جنگ تسخیمی در استانهای جنگزده و خسارت دیدگان از حوادث غیرمترقبه اختصاص می‌یابد.

تبصره ۴- مبلغ پانچ میلیارد (۵/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال از اعتبار تبصره

(۳) برای طرح‌های طراحی مهندسی، طراحی مونتاژ و طرح‌های مبتکرین و مخترعین اختصاص می‌یابد که توسط بانک ملی ایران و با معرفی سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی

ایران اعطا خواهد شد.

تبصره ۵- ده درصد (۱۰٪) از اعتبار تبصره (۳) به منظور اجرای طرح‌های علمی، فرهنگی، هنری، سینما و هتل در مراکز سیاحتی و جهانگردی، فیلم‌سازی و انتشارات اختصاص می‌یابد تا با نظر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی یا سازمان تبلیغات اعطا شود.

تبصره ۶- کمیته برنامه‌ریزی و کمیته بند ۵- تبصره ۳ (طرح‌های مربوط به تعاونی‌ها) در استانها، ستاد آزادگان، بنیاد شهید انقلاب اسلامی و بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی موظفند حداقل چهل درصد (۴۰٪) تسهیلات اعتباری تخصیصی را جهت فعالیت بخش‌ها و دهستانهای محروم کشور (که به تصویب هیأت وزیران رسیده‌اند) اختصاص دهند. دستگاههای ذی‌ربط مکلفند، گزارش مربوط به اجرای طرح‌های مناطق محروم را با نظارت کمیسیون مناطق محروم استان‌ها هر شش ماه یکبار به دفتر امور مناطق محروم کشور مستقر در نهاد ریاست جمهوری ارسال نمایند.

تبصره ۷- کمیته‌های برنامه‌ریزی استانها موظفند سایل و مشکلات اجرایی طرح‌های موضوع این آیین‌نامه، خصوصاً طرح‌های مربوط به مناطق محروم را بررسی و در مورد رفع موانع اقدام نمایند.

ماده ۳- منابع لازم جهت اجرای طرح‌های موضوع این آیین‌نامه عبارتند از:

۱- سهم سرمایه‌گذاری مجریان طرح‌های مشمول

۲- منابع داخلی بانک‌های عامل
۳- منابع سایر بانک‌های تجاری با نظر بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

تبصره ۱- استفاده از منابع مالی سایر بانک‌های تجاری برای کمبود منابع مالی بانک‌های عامل، منحصراً از طریق بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، در قالب سیاستهای پولی و اعتباری و به ترتیبی که این بانک مقرر می‌نماید امکان‌پذیر خواهد بود.

تبصره ۲- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است با هماهنگی شورای پول و اعتبار منابع اعتباری مورد نیاز این تبصره را در اختیار بانک‌های عامل قرار دهد.

تبصره ۳- بانک‌های عامل موظفند حداقل نرخ سود و کارمزد مصوب در هر بخش را برای

تسهیلات اعتباری موضوع این آیین‌نامه اعمال نمایند.

ماده ۴- سهم هر یک از نهادهای مذکور در فصل چهارم این آیین‌نامه و استانهای مربوط بر اساس تصمیمات متخذه کمیته بند ۵- تبصره (۳) قانون بودجه سال ۱۳۷۲ تعیین و توسط سازمان برنامه و بودجه ابلاغ خواهد شد.

تبصره ۵- در صورتی که تا پایان شهریور سال ۱۳۷۲ تسهیلات اعتباری تعیین شده به نحو متناسب جذب نشده باشد، تغییرات لازم حداکثر یک نوبت تا پایان سال و به طور یکجا با موافقت کمیته بند ۵- تبصره (۳) داده خواهد شد. مشروط بر اینکه در جمع کل تسهیلات اعتباری موضوع تبصره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۷۲ تیسیری حاصل نشود.

ماده ۵- به منظور استفاده از تسهیلات اعتباری موضوع این آیین‌نامه لازم است در بدو امر طرح مربوط که در بر دارنده موارد زیر باشد توسط اشخاص حقیقی و حقوقی متقاضی تهیه و همزمان به بانک عامل (در تمامی موارد) و سازمان برنامه و بودجه استانها و ادارت کل تعاون (حسب مورد) ارائه شود:

۱- گزارش توجیهی برای اجرای طرح مشتمل بر توجیه اقتصادی، مالی و فنی.

۲- شرح عملیات اجرایی و پیش‌بینی‌ها و اطلاعات لازم در رابطه با ایجاد بازسازی، توسعه، تکمیل و راه‌اندازی مجدد واحدهای تولیدی و سایر طرح‌های موضوع ماده (۲) این آیین‌نامه.

۳- مشخصات متقاضی یا متقاضیان، چگونگی و میزان مالکیت آنان، سوابق کار در رشته‌های مربوط و مهارت‌های شخصی.

۴- تعیین نحوه تأمین زمین محل استقرار و اجرای طرح

۵- مجوزهای لازم مانند موافقت اصولی، پروانه دانداری، پروانه تأسیس، پروانه بهره‌برداری.

۶- برآورد میزان سرمایه لازم برای طرح به تفکیک میزان سرمایه‌گذاری ثابت و سرمایه در گردش مورد نیاز

۷- پیش‌بینی صورتهای مالی طرح از قبیل صورت سود و زیان، گردش وجوه نقدی و ترازنامه.

۸- برآورد طول عمر مفید و طول مدت اجرای طرح همچنین طول مدت بازپرداخت تسهیلات اعتباری دریافتی

تبصره ۱- طرح‌های مربوط به سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران، آزادگان، خانواده معظم شهدا و جانبازان انقلاب اسلامی مستقیماً به بانک ملی ایران و طرح‌های زیربنایی آب و خاک با مشخصات و فرمهای مورد عمل در سال ۱۳۷۱ به بانک کشاورزی ارائه خواهد شد.

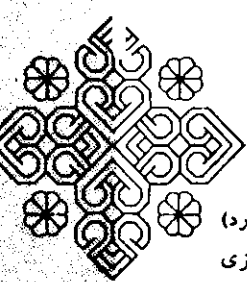
تبصره ۲- طرح‌های مهاجرین جنگ تحمیلی در استانهای جنگزده و خسارت دیدگان ناشی از حوادث غیرمترقبه در استانهای ذی‌ربط و معلولان تحت پوشش سازمان بهزیستی حسب مورد مشمول مصوبه کمیته برنامه‌ریزی استان یا کمیته موضوع بند ۵- تبصره (۳) خواهند بود.

تبصره ۳- کلیه طرح‌های تبصره (۳) با هزینه اجرایی کمتر از هشت میلیون (۸/۰۰۰/۰۰۰) ریال، با ارائه پروانه تأسیس یا مجوزهای صادر شده از سوی دستگاههای ذی‌ربط و در مورد تعاونی‌های زیر پوشش وزارت تعاون با نظر اداره کل تعاون استان و پس از تأیید سازمان برنامه و بودجه استان و با رعایت مفاد این آیین‌نامه به استثنای مقررات پیش‌بینی شده در موارد (۵) و (۶) بر اساس دستورالعملهای اجرایی انواع تسهیلات اعتباری موضوع قانون عملیات بانکی بدون ربا، توسط بانک عامل پوشش مالی داده می‌شوند.

تبصره ۴- فرم مشخصات طرح پیشنهادی به بانک‌های عامل که حاوی اطلاعات مورد نیاز و الویت‌های اجرایی مربوط به نوع و ساهیت طرح‌های مختلف بخشهای تولیدی بوده و در سال ۱۳۷۱ مورد استفاده قرار گرفته‌اند، حسب مورد در سال ۱۳۷۲ نیز ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۶- بانک‌های عامل (به استثنای بانک ملی ایران و بانک کشاورزی برای طرح‌های زیربنایی آب و خاک و طرح‌های موضوع تبصره (۳) ذیل ماده (۵) که تابع ضوابط خاص در این آیین‌نامه خواهند بود) پس از بررسیهای لازم و تشخیص اینکه طرح‌های پیشنهادی بر اساس ماده (۵) این آیین‌نامه دارای توجهات لازم از نظر فنی، مالی و اقتصادی می‌باشند نظرات خود را حداکثر ظرف مدت سی (۳۰) روز حسب مورد به سازمان برنامه و بودجه استان یا اداره کل تعاون (برای طرح‌های تعاونی) و متقاضی اعلام خواهند نمود.

سازمان برنامه و بودجه استان یا اداره کل تعاون استان (فقط برای طرح‌های تعاونی) موظفند

طرح‌های فوق را همراه با نظر بانک بلافاصله به اعضای کمیسیونی مرکب از نمایندگان ذی‌صلاح و مطلع استانداری، بانک عامل، سازمان برنامه و بودجه استان، ادارات کل امور اقتصادی و دارایی، اداره کل تعاون استان و حسب مورد یک نفر به معرفی دستگاه ذی ربط (ادارات کل کار و امور اجتماعی، فرهنگ و ارشاد اسلامی، تربیت بدنی، آموزش و پرورش، بهداشت و درمان، کشاورزی، صنایع، صنایع سنگین، راه و ترابری، معادن و فلزات و جهاد سازندگی) اعلام و حداکثر یک هفته بعد در جلسه کمیسیون مطرح نمایند.

کمیسیون موظف است حداکثر ظرف مدت بیست (۲۰) روز طرح‌های مزبور را از نظر فنی، مالی و اقتصادی به دقت مورد بررسی قرار دهد و در صورت تایید کامل طرح (با حداقل چهار رأی مثبت)، مراتب را در کمیته برنامه‌ریزی استان یا کمیته بند هده تبصره (۳) مطرح نماید. در صورت تصویب طرح در کمیته برنامه‌ریزی استان یا کمیته موضوع بند هده تبصره (۳) حسب مورد بانک عامل در مورد طرح‌های با اعتبار کمتر از ششصد میلیون (۶۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال قرارداد لازم را با متقاضی منعقد خواهد نمود.

طرح‌های مصوب با اعتبار بیش از مبالغ فوق‌الذکر می‌باید قبلاً از طریق سازمان برنامه و بودجه استان جهت بررسی نهایی و ارائه به هیأت وزیران به سازمان برنامه و بودجه ارسال شود. در صورت عدم تایید طرح، توسط بانک و کمیسیون موضوع این ماده طرح مزبور در هیچ یک از کمیته‌های فوق قابل بررسی نخواهد بود.

تبصره ۱- ادارات کل تعاون در استانها موظفند، عنداللزوم با همکاری سایر دستگاههای اجرایی نسبت به تهیه طرح‌های مربوط به تعاونی‌های ایتارگران اقدام نمایند و کلیه دستگاههای اجرایی ذی‌ربط در تهیه طرح‌ها، صدور موافقت اصولی و سایر مجوزها و سایر اقداماتی که برای ارائه و اجرای طرح لازم است همکاری خواهند نمود.

تبصره ۲- کمیته برنامه‌ریزی استان و کمیته موضوع بند هده تبصره (۳) موظفند در تصویب طرح‌ها، آن دسته از طرح‌هایی را کمترین ارز را دارا می‌باشند یا صرفه‌جویی ارزی ایجاد می‌کنند یا تولیدات و بازدهی آنها زیربنایی و اشتغال‌زا بوده یا به عنوان مواد اولیه

مورد مصرف صنایع دیگر خواهند بود، در اولویت قرار دهند.

تبصره ۳- سازمان برنامه و بودجه استانها موظفند در جلسات کمیته برنامه‌ریزی استان که به منظور بررسی طرح‌های ارجاعی تشکیل می‌شود. از نماینده بانک عامل در تمامی جلسات و سایر دستگاههای اجرایی ذی‌ربط (حسب مورد) دعوت به عمل آورند.

تبصره ۴- بانک‌های عامل در صورت کمبود کارشناس، می‌توانند از امکانات کارشناسی استان استفاده نمایند و سازمان‌ها، ادارات کل و نهادها و مؤسسات دولتی استان موظفند بر اساس درخواست بانک، در بررسی طرح‌های پیشنهادی همکاری لازم را معمول دارند.

ماده ۷- بانک‌های عامل موظفند حسب مورد، تسهیلات اعتباری مربوط به طرح‌های مصوب را در چهارچوب ضوابط و دستورالعملهای اجرایی انواع تسهیلات اعتباری موضوع قانون عملیات بانکی بدون ربا و سایر مقررات بانکی مربوط تأمین و ترتیبی اتخاذ نمایند که تسهیلات موضوع تبصره (۳) قانون بودجه سال ۱۳۷۲ کل کشور با اولویت کامل و در قالب سقف مجاز اعطای تسهیلات اعتباری مصوب شورای پول و اعتبار اعطا شود.

تبصره - تأمین اعتبارات مورد نیاز طرح‌های ارائه شده در سال ۱۳۷۲، صرفاً در حد سهمیه تخصیصی به هر استان یا نهاد در همان سال صورت می‌گیرد و تخصیص بخشی از تسهیلات لازم از محل اعتبارات سالهای آینده به لحاظ احتمال بروز تغییراتی در ضوابط مربوط امکان‌پذیر نمی‌باشد.

ماده ۸- مجریان طرح‌ها موظفند طرح مورد نظر را تا زمانی که بانک عامل ارائه دهند که تصویب آن طرح تا پایان اسفند ماه سال ۱۳۷۲ امکان‌پذیر باشد و در صورت تصویب حداکثر تا بهمن ماه سال بعد قرارداد لازم را با بانک عامل منعقد نمایند.

ماده ۹- بانک‌های عامل موظفند منابع اعتباری طرح‌های مصوب موضوع این آیین‌نامه را متناسب با پیشرفت اجرای طرح و همزمان با مصرف سهم متقاضی (به میزان تصویب شده)، در اختیار متقاضیان قرار دهند. طول مدت اجرای طرح، مدت زمان لازم برای بازپرداخت تسهیلات اعتباری دریافتی و تاریخ شروع بازپرداخت این قبیل تسهیلات به ترتیبی خواهد بود که در کمیسیون موضوع ماده (۶)

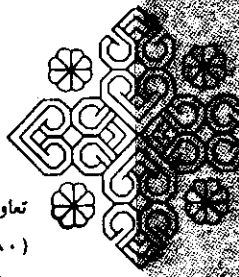
این آیین‌نامه یا بانک عامل (حسب مورد) بررسی شده و به تصویب کمیته برنامه‌ریزی استان یا کمیته موضوع بند هده تبصره (۳) یا بانک مربوط (حسب مورد) رسیده باشد. در هر حال تاریخ شروع بازپرداخت قبل از شروع بهره‌برداری نخواهد بود.

تبصره - مجموع مدت بازپرداخت تسهیلات اعتباری دریافتی با احتساب طول دوره اجرای طرح (مصوب ۱۳۷۲) نباید حداکثر بیش از ده (۱۰) سال برای طرح‌های تولیدی، احداث ساختمان سینما، مدارس غیرانتفاعی و حداکثر هفت (۷) سال برای سایر طرح‌ها از زمان اولین پرداخت تسهیلات باشد. مدت مزبور به نحوی تعیین خواهد شد که بازپرداخت تسهیلات اعتباری بانکی مقدم بر بازگشت سایر منابع سرمایه‌گذاری باشد.

ماده ۱۰- در صورتی که اجرای مصوبات موضوع تبصره (۳) قوانین بودجه سنواتی کل کشور بیش از مدت پیش‌بینی شده در طرح بیانجامد و علل این تأخیر بنا به تشخیص بانک عامل موجه بوده و خارج از حیطه کنترل و عمل مجریان طرح‌ها باشد، بانک عامل با رعایت ضوابط و مقررات موضوع این آیین‌نامه نسبت به تغییر تاریخ شروع بازپرداخت تسهیلات اعتباری طرح‌های مزبور اقدام می‌نماید. مشروط بر اینکه مجموع طول مدت اجرا و بازپرداخت تسهیلات اعتباری از زمان اولین پرداخت تسهیلات بیشتر از ده (۱۰) سال نشود. در صورتی که بر اساس مفاد این ماده، مدت اجرا تمدید و زمان شروع بازپرداخت در مورد طرحی تغییر یابد، مدت زمان تمدید شده مشمول جریمه تأخیر نمی‌باشد و سود پیش‌بینی شده در طرح به آن تعلق می‌گیرد.

ماده ۱۱- سهم منابع سرمایه‌گذاری مجری طرح در مورد طرح‌های مربوط به صنایع روستایی، خوداشتغالی، خدمات فنی روستایی، بازسازی و نوسازی اماکن دامی سنتی، تعاونی‌های تولیدی و اشتغال ایتارگران به پیشنهاد مرجع تصویب‌کننده طرح در حد توان مجری و حداقل پنج درصد (۵٪) و در سایر موارد حداقل ده درصد (۱۰٪) کل سرمایه‌گذاری (مجموع سرمایه ثابت و سرمایه در گردش) تعیین می‌شود.

ماده ۱۲- طرح‌های تولیدی و عمرانی (اعم از

تعاونی و غیرتعاونی) که حداقل هشتاد درصد (۸۰٪) مجریان آن را رزمندگان داوطلب که حداقل شش (۶) ماه متوالی یا یک سال متناوب (غیر از دوران سربازی) در جبهه‌ها بوده‌اند، یا جانبازان، آزادگان و مهاجرین جنگ تحمیلی یا خانواده معظم شهدا، مفقودین، اسراء (فرزند، همسر، پدر و یارادر) تشکیل دهند، در صورتی که به تشخیص بنیاد شهید، بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، ستاد امور آزادگان، ستاد بازسازی و نوسازی مناطق جنگ‌زده و وزارت تعاون حسب مورد توانایی مالی نداشته باشند از پرداخت تمام یا قسمتی از سهم آورده متقاضی معاف می‌باشد، و هزینه‌های مربوط به ارائه خدمات دستگاه‌های دولتی و وابسته به دولت، تهیه طرح، گرفتن موافقت اصولی و پروانه و سایر مجوزها و بررسی طرح به وسیله بانک و سایر مراجع و تهیه زمین قابل توثیق جزو هزینه‌های طرح محسوب می‌شود.

ماده ۱۳- سرمایه در گردش مورد نیاز واحدهای تولیدی موجود با رعایت مفاد این آیین‌نامه از محل تسهیلات اعتباری موضوع تبصره (۳) قانون بودجه سال ۱۳۷۲ کل کشور قابل تأمین می‌باشد. تسهیلات اعتباری مربوط به سرمایه در گردش تحت هیچ عنوان نباید به مصرف بازپرداخت بدهیهای قبلی استفاده کنندگان برسد.

ماده ۱۴- سازمان برنامه و بودجه موظف است به نیابت از دولت، کارمزد و سود طرح‌های مذکور در زیر را به میزان هفتاد درصد (۷۰٪) سود و کارمزد متعلق تعهد و پرداخت نماید:

- ۱- طرح‌های مهاجرین جنگ، تحمیلی در استانهای جنگ‌زده
- ۲- طرح‌های مربوط به ایثارگران و معلولان تحت پوشش سازمان بهزیستی
- ۳- طرح‌های تعاونی تولیدی
- ۴- طرح‌هایی که در بخشهای محروم و دهستانهای محروم و مناطق عشایری کشور اجرا می‌شوند.

ماده ۱۵- اعتبار منظور شده در ردیف ۶۰۱۰۲۷ به منظور پرداخت کارمزد و سود تضمین شده و پرداخت اقساط معوق لاوصول ناشی از اجرای تبصره (۳۳) قانون بودجه سال ۱۳۵۹ و تبصره (۳) قوانین بودجه سنوات

۱۳۶۱ لغایت ۱۳۷۱ می‌باشد که بنا به پیشنهاد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران توسط سازمان برنامه و بودجه تخصیص داده خواهد شد.

ماده ۱۶- دستگاهها و نهادهای مذکور در تبصره (۳) قانون بودجه سال ۱۳۷۲ کل کشور موظفند گزارش عملکرد تسهیلات اعتباری موضوع این آیین‌نامه را هر شش (۶) ماه یکبار از طریق سازمان برنامه و بودجه به کمیسیونهای برنامه و بودجه، دیوان محاسبات و امور اقتصادی و دارایی مجلس شورای اسلامی ارسال دارند.

ماده ۱۷- بانک‌های عامل موظفند همه ساله مانده مطالبات معوق لاوصول خود ناشی از اعطای تسهیلات اعتباری برای اجرای طرح‌ها، که بر اساس مفاد این آیین‌نامه به تصویب رسیده‌اند را به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ارسال نمایند. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران همه ساله میزان اینگونه مطالبات را تنظیم و حداکثر تا پایان شهریورماه به سازمان برنامه و بودجه اعلام خواهند نمود. سازمان برنامه و بودجه موظف است مانده مطالبات مذکور را به میزانی که توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام شده است در لایحه بودجه سال بعد منظور نماید.

تبصره ۱- کمیته برنامه‌ریزی و کمیته بند ده تبصره (۳) موظفند موارد مربوط به عدم بازپرداخت تسهیلات اعتباری و سایر مشکلات طرح‌ها را بررسی و حتی الامکان تسهیلات لازم را در جهت رفع مشکلات اجرایی طرح‌ها فراهم نموده و ترتیبی اتخاذ نمایند تا بازپرداخت تسهیلات اعتباری دریافتی اینگونه طرح‌ها به موقع صورت پذیرد.

تبصره ۲- در مواردی که واحدهایی از محل اعتبارات موضوع تبصره (۳) قوانین بودجه سنواتی به مرحله اجرا درآمده یا ایجاد شده‌اند و در حال حاضر به دلایل ساختاری قادر به ادامه فعالیت به صورت اقتصادی نیستند یا در حال بهره‌برداری بوده ولی به دلایل غیرموجه نسبت به بازپرداخت اقساط مقرر اقدام نمی‌نمایند، واحدهای مزبور بنا به پیشنهاد بانک عامل و موافقت کمیته برنامه‌ریزی و کمیته ۵ نفره موضوع بند ده تبصره (۳) حسب مورد به فروش می‌رسند (نحوه فروش توسط کمیته‌های مزبور تعیین می‌شود) و پس از تأمین مطالبات

بانک از محل درآمد فروش، باقیمانده در حساب خاصی نگهداری می‌شود. در صورت کمبود درآمد فروش، مانده مطالبات جهت تأمین به سازمان برنامه و بودجه اعلام خواهد شد.

ماده ۱۸- بانک‌های عامل موظفند هر شش (۶) ماه یکبار رأساً و براساس منابع اطلاعاتی خود، گزارش عملکرد تسهیلات اعتباری اعطایی شامل انواع و میزان تسهیلات اعتباری اعطایی و نوع طرح‌ها، همچنین میزان بدهی ناشی از مطالبات معوق لاوصول و نیز میزان کارمزد و سود سهم دولت در مورد طرح‌های مشمول و سایر اطلاعات لازم را به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ارسال نمایند.

ماده ۱۹- ادارات کل تعاون به نیابت از تعاونی‌های تحت پوشش خود همچنین وزارت جهادسازندگی و وزارت کار و امور اجتماعی به نیابت از متقاضیان استفاده از تسهیلات اعتباری مربوط می‌توانند اقدامات لازم را مطابق مفاد این آیین‌نامه و بنا به درخواست آنان، تا مرحله قبل از عقد قرار داد انجام دهند، در هر حال، قرارداد لازم بین بانک و استفاده‌کننده از تسهیلات اعتباری منعقد خواهد شد.

ماده ۲۰- تضمین‌های تسهیلات اعتباری موضوع این آیین‌نامه عبارتند از:

- ۱- تضمین‌های مربوط به طرح‌های قابل بررسی توسط بانک ملی ایران به شرح ماده (۲۹)
- ۲- اعطای اجازه برداشت از حسابهای بانک‌های عامل به بانک‌های تجاری تأمین‌کننده کمبود منابع اعتباری (موضوع بند (۳) ماده (۳) این آیین‌نامه) با هماهنگی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
- ۳- سازمان برنامه و بودجه به نیابت از دولت مکلف است اعتبار لازم جهت تأمین و پرداخت تفاوت کارمزد و سهم دولت به میزان هفتاد درصد (۷۰٪) مربوط به تسهیلات اعتباری اعطایی به طرح‌های موضوع ماده (۱۴) این آیین‌نامه و مطالبات معوق لاوصول بانک‌های عامل ناشی از اعطای تسهیلات اعتباری به طرح‌های مصوب موضوع این آیین‌نامه را در لایحه بودجه سال بعد منظور و به بانک‌های عامل پرداخت نماید.

۴- کلیه مستحقات، اموال و داراییهای قابل توثیق ناشی از اجرای طرح‌های موضوع این آیین‌نامه در وثیقه بانک‌های عامل قرار خواهند گرفت و چنانچه بر اساس ضوابط موجود

بانک‌ها، توثیق زمین محل اجرای طرح امکان‌پذیر نباشد، بانک‌های عامل علاوه بر توثیق مستحقات، اموال و دارایی‌های پیش‌بینی شده در طرح که روی زمین احداث، یا نصب می‌گردند، می‌توانند به منظور جبران نقیصه عدم امکان توثیق زمین از متقاضی سفته نیز دریافت نمایند.

همچنین بانک‌های عامل می‌توانند نسبت به قبول رهن اراضی موضوع مواد (۳۱) و (۳۲) آیین‌نامه اجرایی لایحه قانونی اصلاح لایحه قانونی واگذاری و احیای اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۹/۱/۲۱ اقدام نمایند. در این موارد کل طرح اعم از زمین و مستحقات، ناشی از اجرای طرح توسط بانک به وثیقه گرفته می‌شود. بانک‌های عامل مکلفند در مورد مستحقات، اموال و دارایی‌های موجود در مناطق جنگزده که اسناد آنها در جنگ از بین رفته است، تسهیلات ویژه قابل شوند.

تبصره ۱- تضمین دولت، موضوع بند (۳) این ماده نافی وظایف بانک‌های عامل جهت وصول مطالبات ناشی از اعطای تسهیلات اعتباری موضوع این آیین‌نامه نبوده و بانک‌های عامل مکلفند برای حفظ حقوق خود اقدامات قانونی لازم را جهت مصرف و بازپرداخت تسهیلات اعتباری اعطایی به عمل آورند و در موارد زیر بر مصرف و بازپرداخت تسهیلات اعتباری اعطایی نظارت نمایند.

۱- نظارت بر مصرف صحیح تسهیلات اعتباری اعطایی متناسب با پشرفت اجرای طرح.

۲- نظارت بر بازپرداخت بدهی‌های ناشی از تسهیلات اعتباری دریافتی از محل درآمد طرح.

تبصره ۲- استفاده کنندگان از تسهیلات اعتباری موضوع این آیین‌نامه موظفند اقساط تسهیلات اعتباری دریافتی را به موقع پرداخت نمایند. عدم پرداخت به موقع اقساط بدهی استفاده کنندگان از تسهیلات اعتباری مزبور در حکم تصرف غیرقانونی در اموال دولتی محسوب می‌شود.

فصل دوم - ضوابط مورد عمل برای بانک سپه

ماده ۲۱- بانک سپه ملکف است پس از رسیدگی لازم ضمن اطلاع به اداره کل تعاون استان تمام یا قسمتی از مایملک آن تعداد از

شرکت‌های تعاونی زیر پوشش وزارت تعاون که توانایی واریز وام دریافتی را ندارند طبق مقررات مندرج در ضمن عقد به فروش رسانده و از محل موجودی و مطالبات شرکت و اموال و دارایی‌های سهامداران شرکت و درآمد فروش، مطالبات خود و دولت را تأمین و پرداخت نمایند.

تبصره ۱- چنانچه مجموع، وجوه حاصل از اقدامات مذکور در این ماده، فروش مایملک شرکت‌ها، تکافوی پرداخت کامل مطالبات بانک را ننماید، سازمان برنامه و بودجه مکلف است مانده مطالبات پرداخت نشده و معوق لاوصول را از این بابت بر اساس اسناد و مدارک ارائه شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در لوائح بودجه سالهای آینده منظور نماید.

تبصره ۲- گزارش کامل بدهی هر یک از شرکت‌های تعاونی ذی‌ربط و میزان مانده بدهی ناشی از اصل و فرع موضوع تسهیلات، هر سه ماه یکبار توسط بانک سپه به وزارت تعاون، بانک مرکزی و سازمان برنامه و بودجه ارسال خواهند شد.

تبصره ۳- در مورد پرداخت تعهدات دولت ناشی از مفاد این ماده در سالهای گذشته حداکثر دو سال پس از آخرین بازپرداخت توسط گیرنده تسهیلات ملاک محاسبه سود و کارمزد بانک خواهد بود و مازاد بر آن ناشی از تعلل بانک در وصول مطالبات قانونی تلقی شده و جزو مطالبات بانک از دولت محسوب نخواهد شد.

تبصره ۴- وزارت تعاون مکلف است کلیه اسناد، قراردادهای، مدارک، تعهدات، اطلاعات و وثایق مربوط به این شرکت‌ها و سهامداران آنها را که در اختیار دارد به منظور فراهم آوردن امکان وصول مطالبات در اختیار بانک سپه قرار دهد.

ماده ۲۲- وضعیت شرکت‌های تعاونی تحت پوشش وزارت تعاون، توسط کمیسیونی متشکل از نمایندگان ثابت و تام‌الاختیار سازمان برنامه و بودجه، بانک سپه و وزارت تعاون مورد رسیدگی قرار گرفته و در صورت تشخیص اینکه هر یک از شرکت‌های تعاونی مزبور قابلیت بازایافت نداشته و قادر به بازپرداخت تسهیلات اعتباری دریافتی نمی‌باشند، تمام یا قسمتی از مایملک آنها با رعایت سایر ضوابط و مقررات مندرج در

آیین‌نامه اجرایی بند ۹ تبصره (۳) قانون بودجه سال ۱۳۶۸ کل کشور (به استثنای ماده ۷ آن) از طریق مزایده یا ترک تشریفات یا هر طریق دیگری که به صرفه و صلاح دولت باشد به فروش می‌رسد و از محل درآمد فروش مطالبات بانک و دولت تأمین و پرداخت می‌شود.

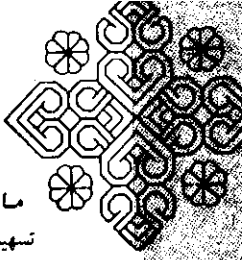
فصل سوم - ضوابط مورد عمل برای بانک کشاورزی

ماده ۲۳- کلیه تسهیلات اعتباری بخش کشاورزی و دامپروری (از جمله جنگل، مرتع، شیلات و آبریان) توسط بانک کشاورزی اعطا خواهد شد. تسهیلات اعتباری مربوط به طرح‌های زیربنایی آب و خاک به شرح زیر در اختیار متقاضیان واجد شرایط قرار خواهد گرفت و اعطای تسهیلات به سایر طرح‌های بخش کشاورزی و دامپروری مشمول ضوابط عمومی این آیین‌نامه خواهد بود.

تبصره ۱- تهیه طرح، شامل نوع مالکیت، مشخصات فنی پروژه، برآورد هزینه‌ها مدت زمان لازم برای اجرای طرح، مدت استهلاك تسهیلات، زمان شروع بازپرداخت و سایر ویژگی‌های طرح حسب مورد به عهده وزارت کشاورزی و هیأت‌های هفت نفره واگذاری زمین برای طرح‌های آب و خاک و شرکت‌های آب منطقه‌ای یا سازمان آب و برق خوزستان برای طرح‌های شبکه‌های آبیاری و زهکشی خواهد بود.

تبصره ۲- طرح‌های آب و خاک با معرفی و تأیید وزارت کشاورزی مستقیماً به بانک کشاورزی و طرح‌های شبکه‌های آبیاری و زهکشی با معرفی و تأیید شرکت‌های آب منطقه‌ای یا آب و برق خوزستان خواهد بود.

تبصره ۳- تسهیلات اعتباری مربوط به کشاورزان و تعاونی‌هایی که در اجرای لایحه بودجه قانونی مصوب ۱۳۵۹/۱/۲۶ شورای انقلاب اسلامی یا قانون اراضی کشت موقت مصوب ۱۳۶۵/۸/۷ مجلس شورای اسلامی زمین دریافت داشته یا صاحب زمین می‌شوند اختصاص می‌یابد تا با معرفی‌های هفت نفره و منحصرأ برای مصارف آب، خاک، حفر چاه، تجهیزات و تأمین ادوات مورد نیاز در اختیار آنان قرار گیرد.

ماده ۲۴- بانک کشاورزی موظف است تسهیلات اعتباری طرح‌های موضوع ماده (۲۳) این آیین‌نامه را که دارای توجیهات فنی، مالی و اقتصادی بوده و فقط از نظر سهم سرمایه‌گذاری و وثیقه با مقررات بانک‌های وفق نمی‌دهند، پس از تایید سازمان برنامه و بودجه استان با رعایت مفاد مواد مربوط مذکور در این آیین‌نامه و متناسب با پیشرفت عملیات، پرداخت نماید.

فصل چهارم - ضوابط مورد عمل برای بانک ملی ایران

ماده ۲۵- تسهیلات اعتباری تخصیص یافته به بنیاد شهید انقلاب اسلامی و ستاد آزادگان و بنیاد مستضعفان و جانبازان منحصرأ جهت فراهم نمودن موجبات اشتغال جانبازان و فرزندان، همسران، پدران، مادران و برادران شهید، مفقودین و اسرای جنگ با روشهای زیر توسط بانک ملی ایران اعطاء خواهد شد:

۱- توسعه شرکت‌های موجود
۲- سرمایه‌گذاری فقط برای تکمیل طرح‌های نیمه تمام

تبصره - بنیاد شهید انقلاب اسلامی و بنیاد مستضعفان و جانبازان و ستاد آزادگان موظفند حداقل هشتاد درصد (۸۰٪) از اعتبارات تخصیصی را به طرح‌های مورد نظر در شهرستان‌ها (به غیر از تهران) اختصاص دهند.

ماده ۲۶- بنیاد شهید انقلاب اسلامی و بنیاد مستضعفان و جانبازان موظفند حسب مورد افراد مذکور در ماده (۲۶) را در طرح‌ها و شرکت‌هایی که به هر عنوان از تسهیلات موضوع این آیین‌نامه استفاده می‌نمایند ضمن اشتغال آنها حداقل ظرف مدت دو سال پس از آغاز بهره‌برداری سهم نمایند. انتقال مالکیت به شرح فوق، رافع تضمینهای مربوط نخواهد بود.

تبصره - بنیاد شهید انقلاب اسلامی و بنیاد مستضعفان و جانبازان موظفند گزارش عملکرد تبصره (۳) سنواتی کل کشور مربوط به خود را شامل طرح‌های مصوب و اجرا شده و نحوه واگذاری سهام آن به افراد مذکور در ماده (۲۵) را در چهارچوب جدولهای پیشنهادی سازمان برنامه و بودجه حداکثر لغایت شهریورماه سال ۱۳۷۲ از طریق سازمان برنامه و بودجه به هیأت دولت تقدیم نمایند.

ماده ۲۷- طرح‌های مربوط به خانواده معظم

شهید، مفقودین و اسراء، توسط عالیترین مقام بنیاد شهید انقلاب اسلامی یا نماینده وی و در مورد جانبازان توسط ریاست بنیاد مستضعفان و جانبازان یا نماینده وی و در مورد آزادگان توسط خود مقاضیان با معرفی ستاد آزادگان به منظور استفاده از تسهیلات اعتباری کتاباً به بانک ملی ایران ارائه خواهد شد.

تبصره ۱- بانک ملی ایران قبل از تعیین محل استقرار طرح و مشخصات حقوقی آن توسط آزادگان و بنیاد شهید انقلاب اسلامی و بنیاد مستضعفان و جانبازان بررسی طرح‌های پیشنهادی را آغاز نموده و نظر خود را دایر بر رد یا قبول طرح اعلام خواهد نمود. در هر حال اعطای تسهیلات، موقوف به تعیین محل استقرار طرح و ارائه مشخصات حقوقی زمین و موافقت اصولی طرح‌ها (در مورد طرح‌های کشاورزی، پروانه تأسیس) و سایر مجوزهای لازم خواهد بود.

تبصره ۲- بانک ملی ایران با رعایت مقررات داخلی خود می‌تواند تا پانزده درصد (۱۵٪) از هزینه‌های ثابت طرح‌ها را تحت عنوان هزینه‌های مقدماتی حداکثر ده (۱۰) روز پس از ارائه موافقت اصولی و وزارتخانه یا ارگان ذی ربط در مورد هر طرح در اختیار مجری مربوط که از طرف بنیاد شهید یا بنیاد مستضعفان و جانبازان معرفی شده است اعم از اشخاص حقیقی یا حقوقی قرار دهد.

ماده ۲۸- بانک ملی ایران پس از بررسیهای لازم و تشخیص اینکه طرح‌های پیشنهادی دارای توجیهات لازم از نظر فنی، مالی و اقتصادی می‌باشند، پس از اخذ تضمین کافی به شرح ماده (۲۹) تسهیلات اعتباری مورد نیاز را در قالب قرار داد فی‌مابین بانک و آزادگان و مجری طرح معرفی شده توسط بنیاد شهید انقلاب اسلامی یا بنیاد مستضعفان و جانبازان، متناسب با پیشرفت عملیات اجرایی طرح بدون در نظر گرفتن سهم سرمایه‌گذاری مجری طرح تأمین نماید.

ماده ۲۹- تضمین‌هایی که در قبال تسهیلات اعطایی به طرح‌های مشمول توسط بانک ملی ایران اخذ خواهد شد عبارتند از:

۱- تفویض اختیار غیر قابل برگشت برداشت از کلیه حسابهای فعلی و آتی واحد اشتغال بنیاد شهید یا هر واحدی که در آینده وظایف این واحد را به عهده داشته باشد و برداشت از حسابهای بنیاد مستضعفان و جانبازان (حسب

مورد) نزد کلیه بانک‌های کشور به بانک ملی ایران که در قرارداد مربوط به طرح گنج‌نابنده خواهد شد.

۲- توثیق کلیه مستحقات و اموال منقول و غیرمنقول و داراییهای قابل توثیق ناشی از اجرای طرح نزد بانک ملی ایران.

۳- در مورد آن دسته از جانبازان و خانواده معظم شهید، اسراء و مفقودین که به لحاظ نوع و محل اجرای طرح قادر به سپردن وثیقه موضوع بند (۲) این ماده نمی‌باشند، ضمانت کتبی بنیاد شهید یا بنیاد مستضعفان و جانبازان (حسب مورد) جایگزین خواهد شد.

۴- نهادهای مذکور در این فصل (حسب مورد) بازپرداخت مطالبات بانک ملی ایران ناشی از اعطای تسهیلات موضوع این آیین‌نامه را بدون قید و شرط و به طور غیر قابل برگشت تمهید و تضمین می‌نمایند.

ماده ۳۰- مهلت لازم برای بازپرداخت تسهیلات اصطیای توسط بانک ملی ایران با توجه به ماهیت طرح حداکثر ده (۱۰) سال تعیین می‌شود. اولین قسط بازپرداخت شش (۶) ماه پس از شروع بهره‌برداری خواهد بود.

ماده ۳۱- بانک ملی ایران حداکثر ظرف (۳۰) روز طرح‌های کمتر از پنجاه میلیون (۵۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال و حداکثر ظرف (۴۵) روز سایر طرح‌ها را بررسی و نتیجه را حسب مورد به ارائه‌کننده طرح اعلام می‌نماید. در صورتی که طرحی قابل توجه نباشد دلایل آن می‌باید از طرف بانک ملی ایران به ارائه‌کننده منعکس شود.

ماده ۳۲- ضوابط مندرج در ماده (۳) آیین‌نامه اجرایی تبصره (۳) قانون بودجه سال ۱۳۶۹ کل کشور در مورد نحوه انتقال طرح‌های مربوط به اشتغال جانبازان از بنیاد شهید انقلاب اسلامی به بنیاد مستضعفان و جانبازان و انقلاب اسلامی در سال ۱۳۷۲ نیز ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۳۳- بنیاد شهید، بنیاد مستضعفان، جانبازان و آزادگان باید طرح‌های خود را به بانک‌های صادرات و کشاورزی ارائه نموده و با رعایت سایر مواد این آیین‌نامه از تسهیلات اعتباری تبصره (۳) در استانها استفاده نمایند. کمیته‌های برنامه‌ریزی بند ده تبصره (۳) موظفند اعطای تسهیلات اعتباری به این طرح‌ها را در اولویت قرار دهند.